

A kenyérkérdés

Időpont: Böjt 4. vasárnapja, 1956. március 11.

Alapige: János 6,1-15.

Ezek után elméne Jézus a galileai tengeren, a Tiberiáson túl. És nagy sokaság követé őt, mivelhogy látják vala az ő csodatételeit, a melyeket cselekszik vala a betegeken. Felméne pedig Jézus a hegyre, és leüle ott a tanítványaival. Közel vala pedig husvét, a zsidók ünnepe. Mikor azért felemelé Jézus a szeméit, és látá, hogy nagy sokaság jó hozzá, monda Filepnek: Honnan vegyünk kenyeret, hogy ehessenek ezek? Ezt pedig azért mondá, hogy próbára tegye őt; mert ő maga tudta, mit akar vala cselekedni. Felele néki Filep: Kétszáz dénár árú kenyér nem elég ezeknek, hogy mindenikök kapjon valami keveset. Monda néki egy az ő tanítványai közül, András, a Simon Péter testvére: Van itt egy gyermek, a kinek van öt árpa kenyere és két hala; de mi az ennyinek? Jézus pedig monda: Ültessétek le az embereket. Nagy fű vala pedig azon a helyen. Leülének azért a férfiak, számszerint mintegy ötezeren. Jézus pedig vevé a kenyereket, és hálát adván, adta a tanítványoknak, a tanítványok pedig a leülteknek; hasonlóképen a halakból is, a mennyit akarnak vala. A mint pedig betelének, monda az ő tanítványainak: Szedjétek össze a megmaradt darabokat, hogy semmi el ne vesszen. Összeszedék azért, és megtöltének tizenkét kosarat az öt árpa kenyérből való darabokkal, a melyek megmaradtak vala az evők után. Az emberek azért látva a jelt, a melyet Jézus tőn, mondának: Bizonyval ez ama próféta, a ki eljövendő vala a világra. Jézus azért, a mint észreuvé, hogy jőni akarnak és őt elragadni, hogy királylyá tegyék, ismét elvonula egymaga a hegyre.

A böjti időszak negyedik vasárnapját a kirendelt evangéliumi szakasz alapján valamikor így is nevezték: a kenyerek vasárnapja. A kenyerek vasárnapján természetesen beszéltek a kenyérkérdésről. Régtől fogva kísértette azonban az igehirdetőket ezen a napon az, hogy elszellemiesítsék a bibliai kenyércsodát. El kell ismernünk, hogy van is erre valami jogcím. A fejezet későbbi részében, mikor Jézus maga beszél a kenyércsodáról, szintén szellemi irányba viszi a beszélgetést, mikor arról beszél, hogy Ő az élet kenyere, az Ő teste étel és az Ő vére ital.

Ma különösen két tábor esik áldozatául az elszellemiesítés kísértésének. Az egyik a világmegvető kegyesek tábora. Szemükben a föld, e világ, a test tele van bűnnel, ellenségként kell tehát kezelni. Ha némelyek nem is mennek el idáig, azt mindenesetre vallják, hogy mindez nem fontos kérdés. Az üdvösség kérdése mellett jelentéktelenné zsugorodik a földi lét és a kenyér kérdése. Méltatlannak tartják ahhoz, hogy a szószéken beszéljenek róla.

A másik táborba a csoda tagadói tartoznak. Nem tudnak mit kezdeni a csodával s ezért mesévé, erkölcsi tanításokat tartalmazó példázattá teszik az egész történetet. Pedig hát 5000 korgó gyomort nem lehet fantáziával lecsendesíteni, ez az egyszerű tény egymagában elég bizonyíték amellet, hogy itt valóságos történetről van szó, a mindennapi kenyér kérdéséről.

Az ötezer férfi megvendégelése tehát világosan mutatja, hogy Jézus nem közömbös az ember testi szükségei iránt. Ismeri a kenyérkérdést. Nem minden a számára a kenyérkérdés, de fontos. Nézzük, mit mond e csodában tanúsított magatartása nekünk a kenyérkérdésről!

1. Ami van, elég. Ez a csoda első üzenete.

A történet szerint Jézus a Genezáret partján tartózkodik tanítványaival együtt. Egy hegyre telepszik le velük s elkezd tanítani őket. Közben hatalmas sokaság gyűl köréjük. 5000 férfi. Csendben letelepednek s hallgatják a tanítást. Közben gyorsan múlik az idő. Ideje volna már enni is valamit. A gyomor követelni akarja a jogait. Még senkinek sem jut eszébe, hogy éhes. Senki sem áll elő azzal a kéréssel, hogy hagyjuk máskorra a tanítás folytatását, most menjünk enni. Nem kezdenek el a tömeg széléről hazaszállingózni csendben, hogy ne zavarják a többieket. Csak egy képviselője van a kenyérkérdésnek: Jézus. Mielőtt jelentkeznék a szükség, mielőtt bárki is gondolna reá, Ő már gondol reá s intézkedik a megoldásról.

Jézus a tanítványok vállára rakja a kenyérgondot. Így szól Filephez: „Honnan vegyünk kenyeret, hogy ehessenek ezek?” A tanítványok nem tudnak mit kezdeni a súlyos kenyérkérdéssel. Sok az éhes száj és kevés a kenyér. Filep a pénzzel számol. Talán épp kétszáz dénár van a közös kasszában. Tekintélyes summa. Kétszáz napszám ára. Hajlandó volna az egészet is feláldozni a felvetett kenyérkérdés megoldására, de ha mindért kenyeret vennének is, akkor sem volna elég ennyi népnek. Megszólal András is. Ő az ételkészlettel számol. „Van itt egy gyermek – mondja –, akinek van öt árpakenyere és két hala; de mi az ennyi népnek?” Mindennel számolnak, csak Jézussal nem. Pedig látták a kánai menyegző csodáját, hittek is a keveset megsokasító s eléggé tevő Jézus hatalmában, most azonban elfelejtették alkalmazni magukra az akkori hittapasztalatot.

Ha tehát rád szakad a kenyérkérdés s akárhogy forogtad is a kérdést, elégtelennek látszik az, ami van, ahhoz képest, amire szükség lenne,... számolj Jézussal! Higgy a szeretetében, mely hamarabb gondol kenyérkérdésre, mint saját magad s mikor rád rakja terhét, akkor is csak azért teszi, hogy próbára tegyen, mint Filepet, mert a kérdés felvetésekor jól tudta már, hogy mit akar cselekedni. /6. v./ Higgy abban, hogy mikor nehéz kenyérkérdés gondjaival terhel, nála már készen van a megoldás, ha még el is rejti előled. És higgy a

hatalmában! Ne tételezz fel Róla kevesebbet, mint a Sátán, aki hitte Róla, hogy a kövekből is tud kenyereket teremteni. Ahol a hit erős, ott eltűnik a határ a lehető és lehetetlen között. Higgy annyira, hogy a kevésért is hálát tudj adni, mint Jézus s előre meg tudd köszönni a kenyérkérdés megoldását, mikor szemed még semmit sem lát a csodából! /11. v./ Luther mondja: „Ahol nincs már segítség, sőt remény sem, csak ott kezdődik el Isten segítése.” Vidd a keveset is Jézus áldása alá! Ne szégyelld az asztali imádságokat! Jézus áldása alatt a kevés is elég, nélküle a sok is kevés.

2. Ami van, abból másnak is jusson! Ez a csoda második üzenete.

A hit, ha igaz, sohasem jár egyedül. Mindig velejár a szeretet. Nem hit az, mely nem munkálkodik szeretetben. Ebben a történetben is ezt látjuk. Az 5000 férfi gondját vállalni kell a hívőknek. Nem mondhatják, hiába is mondanák: Mit tartozik reánk az 5000 gondja? Jézus maga helyezi rájuk ezt a gondot. A keresztyén ember nem mehet el közönyösen amellett, hogy a másik embernek nincs kenyere. Még azzal sem védekezhetik, hogy a lehetőségen túl senki sem kötelezhető. Elő sem mernek állani a tanítványok azzal, hogy az öt kenyérré és a két halra magunknak is szükségünk van, sőt nekünk sem elég. Igen, magunknak nem elég, de mindnyájunknak elég. Ez a Jézus furcsa számtana. Ha magunknak tarjuk meg, nem elég, ha szétosztjuk, magunknak és másoknak is elég. Szétosztás közben sokasítja meg Jézus áldása azt, ami van. A csoda nem úgy történik, hogy Jézus áldása nyomán az öt kenyér kenyérhegygé dagad s a két halacska egy hálóra való gazdag halászsákmánnyá sokasodik, amiben azután boldogan turkálhatnak az élelemosztó tanítványok. A csoda úgy történik, hogy az öt kenyeret és két halat osztja el Jézus 12 felé. Milyen kevés juthatott egy-egy tanítvány kosarába! Mindjárt oda kellett adnia az első embernek. Utána nem maradt a kosárban semmi. Sem magának, sem másnak. Hit nélkül tényleg így is járt volna. A hit azonban oda tudta adni az utolsó falatot is s erre, mikor a következőhöz lépett, már megint volt egynek való a kosárban. Mindig az utolsó falatot kellett odaadni, mindig üres maradt a kosár, de egy lépés után megint volt mit adni belőle.

Ez a sareptai özvegyasszony útja is. Az utolsó falatját osztja meg Illéssel, ezért nem fogy el soha az utolsó falat. Ha magának tartotta volna meg, pár napon belül éhen halt volna fiával együtt. Mivel megosztotta Illéssel, mindhárman életben maradtak. Kettőnek nem lett volna elég, háromnak elég lett.

Mindez nem csupán jótékonykodási kérdés. Felelősségteljes életrend ez Isten népe számára, melyet számon kér a kenyér gazdája, Isten.

A missziótörténet számon tart egy borzalmas eseményt. Gardiner misszionárius és hat társa elindult, hogy a Tűzföld lakóinak elvigye az evangéliumot. Az volt a megállapodás,

hogy a terméketlen sziklás vidéken az utánpótlást élelemben egy segélyhajó fogja vinni. Szerencsétlen körülmények közbenjárása folytán a segélyhajó csak nagy késéssel 1851. október 21-én ért oda a megbeszélthelyre. A misszionáriusok ott is voltak a parton, de már csak az eltemetetlen hullájuk. Gardiner mellett megtalálták naplóját. Az utolsó bejegyzés szeptember 5-ről szól. Ebben azt írja, hogy négy nap óta minden élelem nélkül vannak. A hajó késése miatt szó szoros értelmében éhen haltak.

Vigyázz, mert egyszer Isten téged is számon kérhet valaki miatt: Miért nem biztosítottál te számára idejében kenyeret?

3. Ami van, abból minden morzsát meg kell becsülni! Ez a csoda harmadik üzenete.

Mikor mindnyájan jóllaktak, Jézus összeszedeti a maradékot. Nem volt ez könnyű. A jóllakott nép – úgy látszik – nem nagyon becsülte meg azt, amiben dúskálkodhatott. Itt egy darab kenyér, amott egy darab hal feküdt eldobva. Aki kapta, már nem bírta megenni. Nem volt könnyű összeszedni. Nagy fű volt azon a helyen /10. v./, úgy kellett a fű közül kiszedegetni minden maradék-darabot. Nem kicsinyeskedés ez Jézus részéről? Mikor épp azt mutatta meg, hogy neki korlátlan kenyérteremtési hatalma van, mit gyötri a tanítványokat ezzel a fölösleges takarékoskodással?

Mélységes üzenete van ennek az intézkedésnek. Jézus azt akarja, hogy amink van, arra úgy nézzünk, mint Isten ajándékára, Isten ajándékának pedig a legkisebb morzsáját is meg kell becsülni. A megbecsülésnek egyik jele épp az, hogy józanul gazdálkodunk vele. Ez a józanság egyszerre áldozatkészség és takarékoság. Nem tékozlás és nem fösvénység. Azt jelenti ez, hogy anyagi javaink fölött a rendelkezési jog Istené. Ő utal belőle másnak is, nekem is, én pedig úgy vigyázok reá, mint rám bízott idegen vagyona, melynek utolsó fillérével is pontosan el akarok tudni számolni.

Az a férfi tehát, aki fizetését leereszti a torkán a korcsmában, vagy az az asszony, aki a megélhetésre valót flancra pazarolja el, ne siránkozzék a kenyérkérdésen, mert épp ez ellen vét. Ki a keveset nem becsüli, a sokat nem érdemli.

A mai vasárnapnak ősegyházi latin neve: Laetare. Ézs. 66,10-ből való ez a név, mely így kezdődik: „Örüljetek Jeruzsálemmel...” Hogyne örülnénk, mikor nekünk, kenyérgondokkal küzdő embereknek ilyen Urunk, ilyen kenyéradó gazdánk van! Ezért akarta a tömeg is királlyá választani a történet szerint. Aki azonban csak kenyeret akar tőle, az elől eltűnik, aki a lélek kenyerét keresi nála, annak mind a kettőt megadja. Ámen.